

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for slåttemark

Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland

Revidert versjon 2017

NIBIO RAPPORT | VOL. 3 | NR. 130 | 2017

Annette Bär

Avdeling for kulturlandskap og biologisk mangfold, Tjøtta

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for slåttemark. Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland. Revidert versjon 2017

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Annette Bär

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
17.11.2017	3/130/2017	Åpen	420162	17/01345
ISBN:		ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
978-82-17-01954-1		2464-1162	19	

OPPDRAAGSGIVER/EMPLOYER:

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdeling

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Ingvild Gabrielsen

STIKKORD/KEYWORDS:

Skjøtsel, kulturlandskap, slåttemark, restaurering, utvalgt naturtype, tilskuddsordning for trua naturtyper

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Rapporten er en revidering av skjøtselsplanen fra 2012 og gir en beskrivelse av skjøtselstiltak på slåttemarklokaliteten på Gåstjønnlia i Rana kommune. Anbefaling av tiltak baserer seg på befaring av Gåstjønnlia og intervju med grunneieren sommeren 2017 hvor tilstand av slåttemarka og gjennomført restaurering og skjøtsel blir vurdert og muligheter framover diskutert.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Nodland

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Rana

STED/LOKALITET:

Gåstjønnlia

GODKJENT /APPROVED

Knut Anders Hovstad

NAVN/NAME

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Annette Bär

NAVN/NAME

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Revidering av skjøtselsplanen for Gåstjønnlia er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen som en del av oppfølging av lokaliteter som er beretighet å få tilskudd via tilskuddsordningen for trua naturtyper. Oppdraget er en del av oppgaven til fagrådgiveren for Utvalgte naturtyper i Nordland, Annette Bår v/NIBIO. Kontaktperson hos oppdragsgiveren er Ingvild Gabrielsen, Fylkesmannen i Nordland.

Skjøtselsplanen er en revidering av tilsvarende skjøtselsplan for Gåstjønnlia fra 2013 utarbeidet av NIBIO (tidl. Bioforsk Nord, Tjøtta) og baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren. Planen gir faglig funderte anbefalinger om videre restaurering og/eller skjøtsel.

NIBIO takker grunneieren Per Arnstein Gåskjønli og Fylkesmannen i Nordland v/Ingvild Gabrielsen for samarbeidet og nyttig informasjon i forbindelse med revidering av skjøtselsplan for Gåstjønnlia.

Tjøtta, november 2017

Annette Bår

Prosjektleder

NIBIO, Tjøtta

Innhold

1	Generell del om slåttemark	5
1.1	Slåttemarksutforminger i Nord-Norge	5
1.2	Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	6
1.2.1	Skjøtsel	6
1.2.2	Restaurering	6
2	Beskrivelse av skjøtselstiltak på Gåstjønnlia	8
2.1	Mål for skjøtsel på Gåstjønnlia	8
2.2	Planlagte skjøtselstiltak på Gåstjønnlia	9
2.2.1	Slåtterrelaterte tiltak	9
2.2.2	Restaureringstiltak	10
2.2.3	Andre tiltak	10
2.3	Oppfølging av skjøtselsplanen	11
3	Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten	12
3.1	Gåstjønnlia	12
4	Kilder	15
4.1	Mer informasjon	15
5	Ortofoto/kart	16
6	Bilder	17

1 Generell del om slåttemark

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen eng-vegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vade-fugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekke-områder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truede beitemarksopper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har slåttemarker høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

1.1 Slåttemarksutforminger i Nord-Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Nord-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Nordland finnes fine dunhavreenger med forekomst av bl.a. rødflangre, brudespore, vill-lin, harerug, fjellfrøstjerne og jåblom på skjellsand. Slik eng er tidligere registrert bl.a. på Kjerringøy, Bodø kommune. Ved Kvarv i Sørfold fantes en annen utforming av dunhavreeng med arter som gulmaure, gjeldkarve og småengkall (Norderhaug 1988). Boreal slåtteeng (G7) finnes også i Nord-Norge, men her mangler sørlige arter (Fremstad & Moen 2001). Artsrike kalkenger finnes bl.a. på Skogsholmen i Vega kommune. Skogstorkenebb-ballblomeng (G13) er karakteristiske for Nord-Norge og tidligere registrert bl.a. ved Jarfjorden i Finnmark med forekomst av bl.a. flere marikåpearter, sølvbunke, fjelltimotei, hvitbladtistel, gulaks, ryllik, småengkall og harerug (Norderhaug 1988). Enger med et spesielt artsinventar er Finnmarksfrøstjerneeng og silkenellikeng (G9) som er registrert i Talvik og Anarjohka i Alta respektive Porsanger, Lebesby, Tana og Sør-Varanger (Alm et al. 1994, Fremstad & Moen 2001). Eksempler i god hevd finnes sannsynligvis ikke lenger, men svakt gjengrodde enger med mye finnmarks-frøstjerne og/eller russkjeks er registrert. Ved Makkenes i Vadsø finnes fine slåttemarks-lokaliteter som nå beites. Artsrike rester av tidligere slåttemark i tilknytning til sanddynesystemer (dyneeng W2a,b) finnes fortsatt i Nord-Norge bl.a. i Finnmark. De har imidlertid ikke vært i bruk på lang tid (Vibekke Vange pers. medd.).

1.2 Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

1.2.1 Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent.

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls motorisert slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev. hesjes før det fjernes. Bakketørkinga viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihånd, er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

1.2.2 Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som ikke har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egna steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskudd, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedanfor

nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjøduert eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljà eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

2 Beskrivelse av skjøtselstiltak på Gåstjønnlia

2.1 Mål for skjøtsel på Gåstjønnlia

SKJØTSELSPLAN			
Dato utarbeiding av skjøtelsesplan: 28.08.2017			
Dato befarings: 07.07.2017			
Dato samtale med grunneier/bruker: 07.07.2017			
Utformet av: Annette Bär		Firma: NIBIO	
UTM sone: 33 W	Nord: 7356589	Øst: 0473263	Gnr./Bnr.: 31/1
Areal (nåværende): 2 dekar		Areal (etter evt. restaurering):	
Del av verneområde: Nei		Hvilket vern:	
Finnes det særskilte skjøtselshensyn i området, hvilke:			
MÅL			
Hovedmål for lokaliteten: Bevare slåttemark med tradisjonell bruksform og bruksintensitet.			
Konkrete delmål: <ul style="list-style-type: none">- Opprettholde artssammensetning karakteristisk for tradisjonelt drevet semi-naturlig eng generelt og slåttemark spesielt.- Arealet skal holdes i hevd som slåttemark (gjengroingstilstand skal være svak til ubetydelig).- Problemarter som reduserer det stedegne arts mangfold skal ikke øke eller holdes fraværende, f.eks. mjødukt. Arealet på slåttemark skal være på 2 daa.			
Ev. spesifikke mål for delområde(r): <ul style="list-style-type: none">- Det frodige partiet ovenfor garasjen skal minimum beholde nåværende arts mangfold. I enkelte år med gode vekstvilkår må en vurdere å slå to ganger dersom enkelte arter begynner å dominere igjen.- I landskapet omkring slåttemarka er rydding av trær og busker positivt for å opprettholde et åpent til halvåpent landskap og samtidig bevare kvalitetene i landskapet.			
Tilstandsmål arter: <ul style="list-style-type: none">- Beholde artsinventaret med innslag av arter typiske for kalkholdig ugjødsel kulturmark og slåttemark, herunder prestekrage, blåkløkke og småengkall.- Beholde eller øke artsinventaret av lågurtarter og kortvokste grasarter i det nylig restaurerte partiet som f.eks. ryllik, rødkløver og småengkall.			
Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: <ul style="list-style-type: none">- Andel av mjødukt skal ikke øke			

2.2 Planlagte skjøtselstiltak på Gåstjønnlia

2.2.1 Slåtterelaterte tiltak

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak, slått:

Slåtten skal skje etter frøsetting (som regel ikke før midten av juli) og gresset bakketørkes, før det fjernes fra området tidligst etter ca. 2-3 dager.

Gjødsling og annen næringstilførsel skal forhindres, spesielt med tanke på dyrket areal ovenfor slåttemarkslokaliteten.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa	Kontroll (år)
Tiltak slått (jfr. beskrivelsen over): Middels tung slått, kategori B ¹	fra 2018 årlig	2, 0 (1,8*) dekar * I enkelte år kan det være behov for gjennomføring av 2 slåtter i området bak garasjen	
Utstysbehov knyttet til slått: Ljå, tohjulstraktor			

¹ Slåttekategorier: kategori A = tung slått – bratt og/eller ujevnt terreng og/eller smalt skjer
kategori B = middels tung slått – for eksempel bratt, men jevnt
kategori C = lett slått – flatt og/eller jevnt terreng og/eller bredt skjer
kategori D = restaureringsslått – tykk eng, kratt og renninger

2.2.2 Restaureringstiltak

Beskrivelse av planlagte restaureringstiltak:

Partiet bak garasjen vil trolig alltid preges av en mer frodig vegetasjonsutforming enn resten av slåttemarka grunnet næringsrik tilsig. Siden gjengroingsarter ikke lenger dominerer kan arealet gå over i vanlig skjøtselsslått. I enkelte år med gode vekstvilkår eller når mjødukt begynner å dominere igjen bør partiet slås to ganger.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak restaurering (jfr. beskrivelsen over): Restaureringsslått, kategori D (2 x i løpet av vekstsesongen)	Etter behov	0,2 dekar	
Utstysrbehov knyttet til restaurering: Ljå + tohjulstraktor			

2.2.3 Andre tiltak

Beskrivelse av andre tiltak:

Det vokser en del mjødukt i veikanten som grenser til slåttemarka. Det er viktig at veikanten slås tidlig før plantene blomstrer, og muligens flere ganger i løpet av vekstsesongen slik at den ikke overtar artssammensetningen i selve slåttemarka ovenfor.

Rydding av trær og busker i og i kanten av lokaliteten anses som positivt for å opprettholde et åpent til halvåpent preg og samtidig bevare kvalitetene i landskapet.

Den åpne grøfta på østsiden ovenfor garasjen kan med fordel legges i rør for å lette adkomst med tohjulstraktor til de øvrige delene av slåttemarka.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak restaurering (jfr. beskrivelsen over): Veikantsslått Rydding av trær og kratt Rørlegging av åpen grøft	Årlig Etter behov 2018	Ca. 80 m langs veien Enkelte trær og busker Ca. 15 m	
Utstysrbehov:			

2.3 Oppfølging av skjøtselsplanen

OPPFØLGING
Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: Ja
Behov for registrering av spesifikke naturtyper og/eller artsgrupper: Nei
Nylig gjennomførte eller påbegynte tiltak som er finansiert: Skjøtselsslått + restaurerings slått, finansiert av UN-tilskuddsordning
ANSVAR
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen: Per Arnstein Gåskjønli har ansvar for å gjennomføre skjøtselstiltak i slåttemarkslokaliteten. Ingvild Gabrielsen, Fylkesmannen har ansvar for at tiltak blir fulgt opp ifm UN-tilskuddsordningen.

3 Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten

3.1 Gåstjønnlia

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Gåstjønnlia		Kommune: Rana		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00090807		Registrert i felt av: A.Bär		Dato: 07.07.17	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Gaarder et al., 2012. Supplerende naturtypekartlegging i Rana kommune, feltarbeid 18.7.2010 Kvalvik, M.S. 2013. Skjøtselsplan for slåttemark, Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland. Bioforsk Rapport 8 (121)				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): D01 – Slåttemark (100 %)			Utforminger (% andel fordeling): Lågurtslåtteeng, D0116 – 90 % Slåttevåteng, D0121 – 10 %		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling):					
Verdi (A, B, C): A			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): bilder		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11): --					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m	x	God	x	Slått	x
20-50 m		Svak		Beite	
50-100		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
Vegetasjonstyper: Frisk, tørr middels baserik eng i lavlandet – D0107 (G7) Våt/fuktig, middels næringsrik eng - D0112 (G12)					

OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

Innledning:

Lokaliteten ble befart i juli 2010 i forbindelse med supplerende naturtypekartlegging i Rana kommune (Gaarder et al., 2012). I forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Nordland, og utarbeidelse av skjøtselsplanen for lokaliteten ble beskrivelsen av slåttemarka i 2013 justert, med ny avgrensing og til dels ny informasjon om artsutvalg, utforming og bruk. Området ble befart på nytt 07. juli 2017 av faglig rådgiver for utvalgte naturtyper i Nordland, Annette Bår (NIBIO) på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland som grunnlag for revidering av skjøtselsplanen. Områdebeskrivelsen fra 2013 har blitt aktualisert som del av den reviderte skjøtselsplanen i 2017.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger nord for Gåstjønnlia, sør for Fagerdalen, et stykke øst for Røssvoll i Rana kommune. Det er en lokalitet med slåttemark i en bratt sørvendt skråning på nordsida av veien, på øst- og vestsiden av en garasje. I nåværende avgrensingen inkluderer lokaliteten også et parti bak garasjen som har blitt restaurert siden 2014. Lokaliteten grenser til dyrkamark på oversida av skråningen i nord, vei i sør og noen seljer, rogn og bjørk i vest og øst. Berggrunnen i området består av kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Lokaliteten består av naturtypen slåttemark med utformingen lågurtslåtteeeng (D0116) og vegetasjonstypen frisk/tørr, middels baserik eng i lavlandet (D0107/G7). Et mer frodig område bak en garasje består av utformingen slåttevåteng (D0121) og vegetasjonstypen våt/fuktig middels næringsrik eng (D0112/G12).

Artsmangfold:

Urtene i slåttemarka er særdeles jevnt utbredt, med dominans av arter som prestekrage, rødkløver, harerug, ryllik, småengkall, blåklokke, gullris og tepperot. Andre arter er grasstjerneblom, skogmarimjelle, jonsokkoll, markjordbær, blåtopp, engsmelle, rødsvingel, hvitbladtistel, hvitkløver, finnskjegg, kornstarr, legeveronika, rød jonsokblom, sølvbunke, vanlig karve og blåkoll. I 2013 ble det registrert noen marinøkler i den øvre delen. Bak garasjen finnes et mer frodig parti som tidligere var dominert av mjøduert men har blitt mer artsrikt etter flere år med restaurering. Her finnes det nå hvitbladtistel, engsoleie, karve, engsyre, skogsstorkenebb, marikåpe sp., løvetann sp. og mjøduert. Noe mjøduert vokser også i grøfta langs kanten av slåttemarka (dels utenfor lokaliteten).

Bruk, tilstand og påvirkning:

Slåttemarka slås med ljà i de bratteste partiene og ellers med tohjulstraktor. Gresset bakketørkes vanligvis noen dager før det rakes sammen og fjernes fra området. Slåttemarka har blitt slått på tradisjonell måte 'i alle år', og foreldrene til dagens grunneier slo området allerede på 1930-tallet. Et frodig parti ovenfor garasjen har blitt restaureringsslått siden 2014. Artsmangfoldet har økt og vegetasjonen er ikke lenger dominert av mjøduert. Riktignok er ikke denne delen like artsrik som resten av slåttemarka, noe som trolig skyldes bedre næringsforsyning pga vanntilsig og evt. nærhet til dyrket areal i øverkanten.

Lengst i øst, utenfor slåttemarksavgrensinga, finnes en brønn hvor det går en liten vei/sti på skrå opp gjennom slåttemarka. Siden 2010 har en del lauvtrær blitt fjernet fra slåttemarksområdet, spesielt på østsiden.

Fremmede arter:

Ingen observert arter.

Kulturminner:

ingen

Skjøtsel og hensyn:

Det er viktig å videreføre slått som skjøtelsesmetode, med sein slått og etterfølgende bakketørring. Det frodige partiet ovenfor garasjen trenger bare å slås to ganger dersom mjødurten skulle ta over igjen. Gjødsling og jordbearbeiding skal unngås i slåttemarka men den åpne grøfta kan med fordel legges i rø for å lette adkomst med tohjulstraktor. I landskapet omkring slåttemarka er rydding av trær og busker positivt for å opprettholde et åpent til halvåpent preg og samtidig bevare kvalitetene i landskapet.

Del av helhetlig landskap:

Lokaliteten antas ikke å være del av et helhetlig landskap, da det ikke forekommer andre kulturmarkstyper skjøttet med tradisjonell driftsform eller andre aspekter knyttet til et tradisjonelt gårdslandskap.

Verdibegrunnelse:

Denne lokaliteten er i god hevd og det forekommer en god del kravfulle arter som er typiske for områder med lang historie og med ekstensiv drift. Det ble ikke funnet rødlistearter. Lokaliteten er forholdsvis liten, men oppfyller kravene på størrelse for slåtteenger av høy verdi med sine 2 daa. Lokaliteten gis på grunnlag av størrelsen og tilstand verdi A – svært viktig.

Merknad:

4 Kilder

Kvalvik, M.S. 2013. Skjøtselsplan for slåttemark, Gåstjønnlia, Rana kommune, Nordland. Bioforsk Rapport 8 (121)

4.1 Mer informasjon

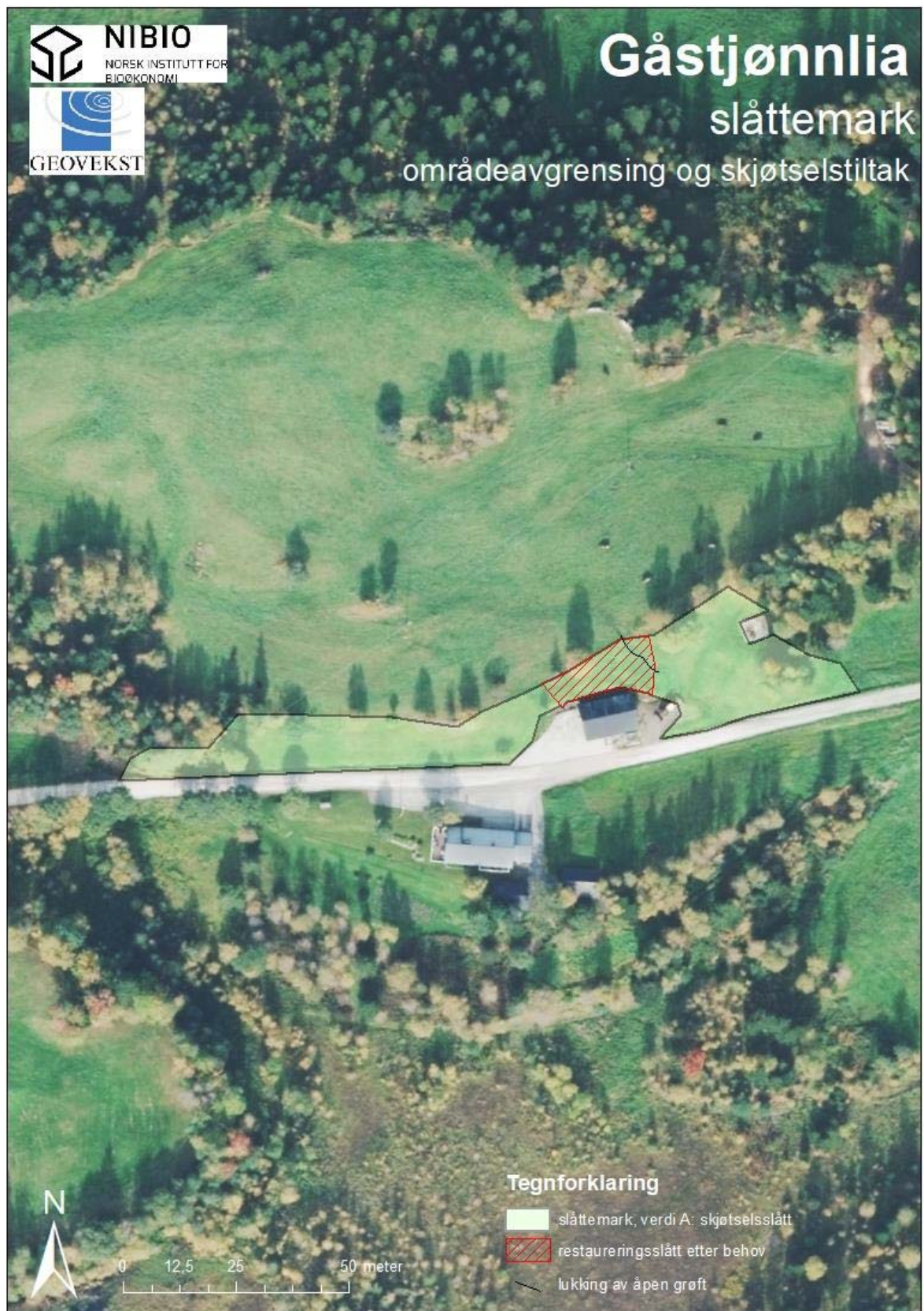
For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: **Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker** som finnes på DNS hjemmesider:

<http://www.dirnat.no/content/1916/>

Annen aktuell litteratur:

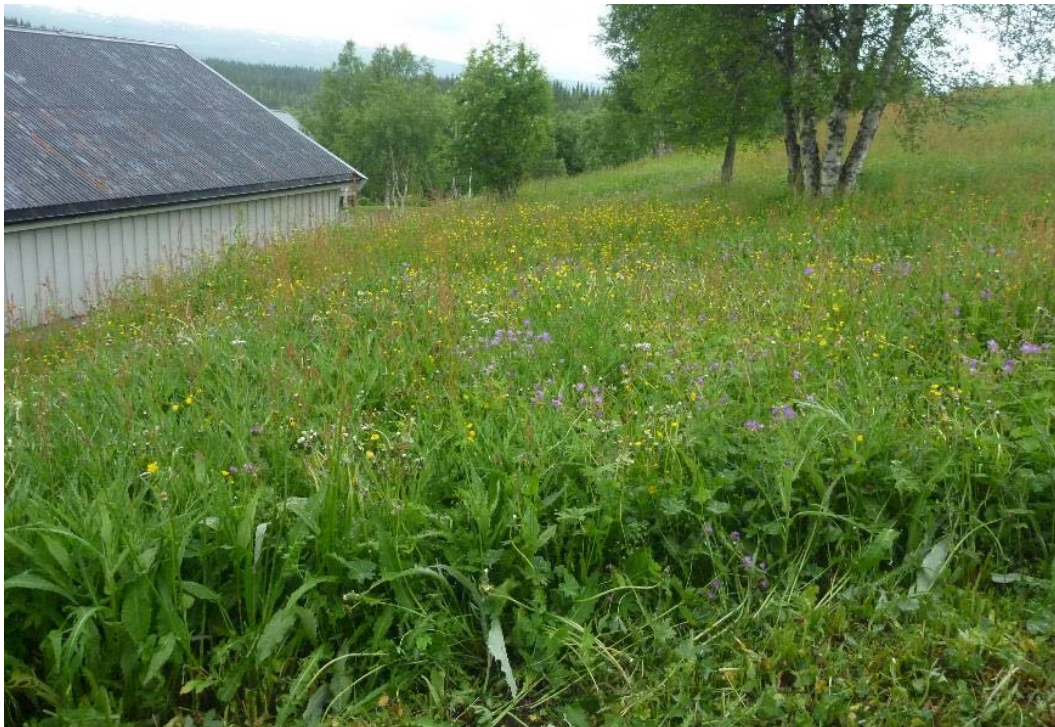
- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim (<http://www.artsdatabanken.no/nin>).
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.
- Norderhaug, A. & Johansen L. 2011. Kulturmark og boreal hei – I: Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

5 Ortofoto/kart

Kart 1. Avgrensning av naturbaselokaliteter på Gåstjønnlia med avmerket skjøtsel- og restaureringstiltak.

6 Bilder

Bilde 1. Område som har vært restaurerings slått i flere år. Mjødurtandelen har gått ned.

Foto: A. Bär

Bilde 2. Artsrik slåttemark i området som er i skjøtselsfasen.

Foto: A. Bär

Bilde 3. Det går en åpen grøft på østsiden av garasjen oppover skråningen og deler slåttmarkslokaliteten i to. Grøfta ønskes lagt i rør for å komme lettere fram med tohjulstraktoren.

Foto: A. Bär

NOTATER

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.